

Vili bácsi elmondása szerint a verset Juhász Gyula 1929-ben Vilmos napján, vagyis január 10-én írta. Ezt a Vilmos napot tartotta ő és Juhász Gyula, amikor aznap este az Otthon-kávéházban névnapját ünnepelték, ezt a verset adta át saját kézírásában névnap ajándékkul. A kézirat ceruzával írott, vitathatatlanul Juhász Gyula kézírása s a költemény negyedik sorában a »mint egy« szó után egy szót törölt is áthúzásokkal a költő és csak a törlés után folytatódik a sor »lélek, mely téged érez:«.

Nemcsak Vili bácsi elmondása, hanem a kétségtelenül eredeti kézirat bizonyítja, hogy ez a hiteles formája a versnek; a történet s a dátum egyúttal bizonyítéka annak, hogy nem »1929. végéről« ered. Remélhetőleg Vili bácsi a kéziratot egyszer csak mégis odaajándékozta a szegedi Irodalmi Múzeumnak.

Juhász Gyula 1929 januárjában megkapta a Baumgarten-díjat. Jelentős összeghez jutott. Pénzügyei rendezése után az Otthon-kávéház laposerszenyű törzsvendégeinek megsegítésére is gondolt: a szegény riporterekre, akik 6 fillért kaptak egy sorért, a 30—40 koronás havifizetésű színészekre, kardalososokra, akik azonban még a kis gázsit sem kapták meg minden hónapban. Azt mondotta akkor Juhász Gyula Vili bácsinak: »Kifizetek neked száz kávé és add nekik, amíg tart, ingyen.« Ez volt a *Juhász kávé*. És mentek is a »kaszakapa kerülők«, amint tudomásukra jutott és kérték a Juhász kávé, amelyért fizetniök nem kellett. Hosszú ideig Juhász Gyula vendégei voltak. Már régen elfogyott a száz kávé — még mindig kérték, s aki rászorult, azután is megkapta.

ARÁCSY ANDRÁS

Móra Ferenc esete a hivatalos elismeréssel

Amikor egy-egy újonnan megjelent Móra-könyvet pillantok meg valamelyik könyvkereskedés kirakatában, újra és újra eszembejut a diákkori esetem Móra Ferencsel, amelyet talán érdemes megmenteni a feledéstől.

1930-ban történt.

A tanítóképző utolsóéves diákja voltam Kiskunfélegyházán, Móra Ferenc szülővárosában. Talán ennek az utóbbi körülménynek köszönhettem, hogy jelentkezésemkor Móra Ferenc azonnal fogadott a szegedi múzeum igazgatói szobájában, s több mint egy óráig elbeszélgetett velem félegyházi dolgokról, a búzamezőkről írt énekéről, s az akkoriban a Magyar Hírlap-ban megjelent bátor és szép vasárnapi cikkeiről. (E Móra-cikkeket az egyik helybéli újságszerkesztőnyomdásztól kaptam meg minden hétfőn s a tanítóképző internátusában csak rejtkehelyeken mertem olvasgatni örömmel kevert izgalmak között, nehogy valamelyik tanárunk meglássa.)

Történt pedig egyszer, hogy a tanítóképző gyakorló-iskolájában néhány növendék-tanító társammal együtt mintatanításon »hospitáltunk«. Putnoki tanító-bácsi, e szakma művésze, éppen a megyei és városi törvényhatósági testületek összeállításának rejtelmébe igyekezett bevezetni a kis kunmagyarokat, s éppen arra terelte a szót, hogy a törvényhatóságokban egy-két helyet kapnak a szellemi képességeik alapján kiváló egyéniségek is, például a legnagyobb írók. Példát kért rá. A gyerekek egy darabig gondolkoztak. A minta-tanító-bácsi az elmúlt napi olvasmánytárgyalásra gondolva segíteni akart nekik:

— Hát nem emlékeztek a nagy íróra, akitől legutóbb is olvastunk valamit? Milyen Ferenc is?

A gyerekek rögtön emlékeztek egy Ferenc nevű nagy íróra, s szinte egyszerre kiabálták a nevét:

— Móra Ferenc! Móra!

A tanítóbácsi meghökkent, elpirult s kissé zavartan tekintett felénk, mint aki elismeri, hogy szakmai hibát követett el. De mentette, ami menthető:

— Egy másik nagy íróra gondoltam most. Akinek a meséjét tegnap olvastuk ... Nos?

Egy-két kunocska felelt csak, de már tűz nélkül:

— Herczeg Ferenc ...

A kényes helyzetet sikerült megmenteni.

— Igen, Herczeg Ferenc, mint elismert írónk, bizonyosan tagja a budapesti törvényhatósági bizottságnak ...

Putnoki tanítóbácsinak határozottan szerencséje volt: egyik gyerek sem kérdezte meg, hogy Móra Ferenc vajon tagja-e a szegedi törvényhatósági bizottságnak. A tanítóbácsi — amint azt nekünk a tanítás után bevallotta — bizony nem tudta volna, hogy mit feleljen a gyerekeknek.

Bevallom, magam is csak sejtettem, hogy mit kellett volna felelnie.

Ezt a jelenetet azonban még aznap megírtam Móra Ferencnek s kértem, írja meg, tagja-e a helyi törvényhatóságnak? Ha igen, ezt örömmel megmondjuk pótlólag a mi kiskunjainknak. Ha nem, hát hallgatunk róla.

Móra válasza hamarosan megjött.

(Ez a Móra-levél — sajnos — a harmincas évek hányattatásai során elkalódott. Azonban többen olvasták, akik egykori létezését ma még bizonyítani tudják. Többek között például népművelésügyünk mai minisztere is, aki akkor ugyancsak a félegyházi tanítóképző diákja volt.)

A Móra-levél idevágó részét — hiszen igen sokszor elolvastam — valószínűleg szóról-szóra tudom idézni:

»... Írói pályafutásom során csak egyetlen egyszer fenyegetett a hivatalos elismerés. Megkérdezték tőlem bizalmasan, hogy mit szólnék egy kormány-főtanácsossághoz. Ezt a megtiszteltetést azzal sikerült elhárítanom, hogy a kormánynak eddig rengeteg tanácsot adtam már, de ezek közül egyetlen egyet sem fogadott meg. Miért kísérleteznék ezekután a főtanácsaimmal?«

BOGLÁRI BÉKÉS ISTVÁN